

2. 1. 2024

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Novela ZoZ: Změna definice nelegální práce a podmínek agenturního zaměstnávání a další

Dne 1. prosince 2023 byla bez většího rozruchu schválena vládní novela několika zákonů – zejména zákona o zaměstnanosti a dále pak zákoníku práce, zákona o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a zákona o inspekci práce, která ve své většině s účinností již od 1. ledna 2024 přinese mnohé změny v oblasti zaměstnanosti, kontrol inspekce práce a podmínek a pravidel agenturního zaměstnávání (dále jen „Novela“).

K Novele

Konečné znění Novely je oproti původnímu vládnímu návrhu značně rozšířeno, zejména poněkud kontroverzní změnou definice nelegální práce a novelami zákoníku práce a souvisejících předpisů měnící ručení zaměstnavatele za mzdové nároky subdodavatele.

V následujícím článku bychom vám rádi představili nejzásadnější změny, které Novela přinese a na které je třeba jako zaměstnavatel včas a vhodně reagovat, a to v oblastech definice nelegální práce, agenturního zaměstnávání, inspekce práce a úřadů práce nebo ručení zaměstnavatele za mzdové nároky subdodavatele.

Změna definice nelegální práce

I přes očekávání odborné veřejnosti a průběh legislativního procesu v poslanecké sněmovně se do finálního znění schváleného senátem dostala i poněkud kontroverzní změna – změna definice nelegální práce. Ta byla původně v rámci meziresortního řízení z vládního návrhu vypuštěna, nicméně se prostřednictvím pozměňovacího návrhu do schváleného znění Novely dostala.

Doposud kritéria pro posuzování nelegální práce, tedy posuzování závislé práce vykonávané fyzickou osobou mimo pracovněprávní vztah, zcela kopírovala parametry závislé práce, jak je stanovuje zákoník práce a relevantní judikatura. Právě judikatura, konkrétně rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 Ads 46/2013–35, ze dne 13. února 2014, dovedil další znak výkonu závislé práce nad rámec zákoníku práce, a to soustavnost.

Novela výše uvedené mění – nově pro posouzení toho, zda se jedná o nelegální práci, není podstatná délka výkonu této práce (blíže novelizované znění ustanovení § 5 písm. e) zákona o zaměstnanosti).

Vzhledem k tomu, že soustavnost výkonu práce byla víceméně hlavním kamenem úrazu kontrol prováděných státním úřadem inspekce práce, dopady do praxe, respektive do průběhu a výsledků těchto kontrol, budou jistě výrazné.

Agenturní zaměstnávání

Úprava agenturního zaměstnávání, na něž Novela cílila primárně, dostala řady změn, které mají dle důvodové zprávy Novelu za cíl zejména zefektivnit fungování agentur práce a zvýšit ochranu agenturních zaměstnanců[1].

V nově přijatých opatřeních v oblasti zprostředkování zaměstnání dochází k několika významným změnám. Za prvé, kauce pro zprostředkovatele zaměstnání se zvyšuje z původních 500 tisíc Kč na nových 1 milion Kč. Tato opatření mají za cíl posílit odpovědnost a stabilitu zprostředkovatelských agentur[2].

Druhým klíčovým bodem je úprava procesu dokládání odborné způsobilosti nutné pro získání povolení.

Odbornou praxí se dle Novelu rozumí soustavný osobní výkon činnosti v oblasti zprostředkování zaměstnání nebo v oboru, pro který má být zprostředkování zaměstnání povoleno, fyzickou osobou v rozsahu nejméně 20 hodin týdně. Odbornou praxí je fyzická osoba povinna získat v době 10 let bezprostředně předcházejících podání žádosti o vydání povolení ke zprostředkování zaměstnání[3].

Tento krok usiluje o zajištění vyšší kvality poskytovaných služeb a odbornosti zprostředkovatelů zaměstnání.

Další novinkou je zavedení nových podmínek pro udělení povolení. Zprvce žadatel nesmí v posledních třech letech obdržet pravomocnou pokutu za vybrané přestupky. Nově se také klade důraz na bezdlužnost žadatele. Podmínka bezdlužnosti platí již při podání žádosti a po celou dobu trvání platnosti povolení ke zprostředkování zaměstnání. Těmito podmínkami se má předejít možným finančním nepravdělnostem a zvýšit spolehlivost agentur práce[4].

Podmínky odejmutí povolení k provozování agenturního zaměstnávání byly též upřesněny. Mezi důvody odejmutí patří zprostředkování nelegální práce, opakované neposkytování součinnosti orgánům inspekce práce nebo nepřidělení žádného zaměstnance po dobu dvou let. Tato opatření mají za cíl chránit práva zaměstnanců a zvýšit odpovědnost agentur práce[5].

V neposlední řadě dochází k přesunu agendy vydávání a odmítání licencí ke zprostředkování zaměstnání agenturám práce. Tato pravomoc se přesouvá z generálního ředitelství Úřadu práce na Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV).

Kromě výše uvedených opatření dochází rovněž k rozšíření informací, které jsou agentury práce povinny pravidelně sdělovat MPSV. Nově se stanovuje povinnost, aby agentury práce pravidelně poskytovaly údaje týkající se počtu přidělených zaměstnanců k jednotlivým subjektům a odvětvím, v nichž je práce vykonávána[6].

Též se mění způsob, jakým zaměstnavatelé plní svou informační povinnost při zaměstnávání pracovníků ze zahraničí. Nově bude tato povinnost splněna doručení informací pouze do datové schránky MPSV[7]. V současné době mohou zaměstnavatelé tuto povinnost plnit prostřednictvím formulářů, které jsou zveřejněny na webových stránkách MPSV nebo Úřadu práce, a to jak v tištěné, tak elektronické podobě (odkaz na elektronický formulář naleznete na odkazu [zde](#)). Po zaslání jsou tyto informace následně manuálně zpracovávány a zadávány do systému, což však představuje značnou neefektivitu v postupu. Nový přístup, který umožňuje doručení informací přímo do datové schránky MPSV, je navržen s cílem zefektivnit a urychlit celý proces plnění informační povinnosti, eliminaci manuálního zpracování a zjednodušení postupu.

Inspekce práce

Za účelem zefektivnění kontrol ze strany úřadu inspekce práce se zpřísní postihy za nelegální zaměstnávání, zastřené zprostředkování zaměstnání a umožnění zastřeného zprostředkování zaměstnání, kdy lze nově uložit trest zákazu činnosti až na 2 roky [8].

Dále dochází ke zvýšení maximální možné pokuty za neposkytnutí potřebných údajů od kontrolované osoby (neposkytnutí informací od fyzické osoby, která vykonává nebo zabezpečuje činnost, která je předmětem činnosti kontrolované osoby a dále za přestupky na úseku součinnosti zaměstnavatele a orgánu jednajícího za zaměstnance dle relevantních ustanovení zákoníku práce [9]). Nově bude orgán inspekce práce oprávněn uložit pokutu do výše 1 mil. Kč [10].

Úřady práce

Kromě předchozích změn Novela stanovuje také nová pravidla pro krajské pobočky Úřadu práce. Podle těchto nových ustanovení bude krajská pobočka Úřadu práce oprávněna vyřadit z evidence volných pracovních míst jakékoli oznámené pracovní místo, pokud od data jeho oznámení zaměstnavatelem uplyne doba 6 měsíců, aniž by bylo obsazeno. Alternativně může být pracovní místo vyřazeno i v případě, že zaměstnavatel neposkytne potřebnou součinnost k jeho obsazení.

Toto opatření má za cíl udržovat aktuální a relevantní informace v evidenci volných pracovních míst, což napomůže lépe reagovat na aktuální potřeby na trhu práce. Omezováním doby, po kterou může pracovní místo zůstat neobsazeno, se zvyšuje efektivita procesu obsazování pracovních pozic a usnadňuje se pružnější přizpůsobení změnám na trhu práce [11].

Ručení za mzdové nároky subdodavatele ve stavebnictví

Novela přináší novou úpravu ručení dodavatele za mzdové nároky zaměstnanců subdodavatele až do výše minimální mzdy (dle § 324a an. zákoníku práce).

Dodavatel tak bude odpovědný za mzdy, platy a odměny zaměstnanců subdodavatele v rozsahu, v němž se podíleli na smluvním plnění pro dodavatele. Tato odpovědnost se vztahuje až do výše minimální mzdy. Pro účely těchto ustanovení se za dodavatele považuje stavební podnikatel podle §14d stavebního zákona, který při provádění stavby, změně nebo údržbě dokončené stavby anebo při odstraňování stavby zajišťuje plnění prostřednictvím poddodavatele.

Za subdodavatele se považuje též agentura práce, která pro provádění činností k dodavateli jako uživateli dočasně přidělila své zaměstnance.

Implementace této úpravy odpovídá směrnici o vysílání pracovníků, konkrétně čl. 12 této směrnice [12]. Dle něj jsou členské státy povinny přijmout opatření, aby v rámci subdodavatelského řetězce bylo možné považovat vyslaného zaměstnance za odpovědného za určitá plnění příjemce služby (dodavatele) namísto zaměstnavatele (poddodavatele), který službu přímo poskytuje. Tímto způsobem směrnice klade důraz na to, aby odpovědnost za nevyplacenou mzdu, plat nebo odměnu z dohody spočívala nejen na zaměstnavateli, ale i na příjemci služby, a to zejména v odvětví stavebnictví.

Novela rozšiřuje původní ustanovení čl. 12, které již bylo transponováno do § 319 odst. 3 zákoníku práce. Toto ustanovení se vypouští a rozšiřuje jeho úpravu nejen na vyslané zaměstnance, kteří mohli mít problémy s uplatňováním svých práv v hostitelském státě, ale také na zaměstnance v tuzemsku podle § 324a zákoníku práce.

Zároveň je zakotvena subdodavatelská odpovědnost i v zákoně o ochraně při platební neschopnosti a zákoně o inspekci práce. Tato úprava má za cíl zvýšit právní ochranu zaměstnanců v subdodavatelských řetězcích a zamezit neplacení mzdových nároků, což přispívá k lepší regulaci

a dohledu nad těmito pracovními vztahy.

Závěr

Novela zákona přinesla významné změny v oblasti zaměstnanosti a zprostředkování zaměstnání. Klíčovými body jsou upravená definice nelegální práce, nová pravidla pro agenturní zaměstnávání a zpřísnění postihů v oblasti inspekce práce. Významnou je právě změna definice nelegální práce, kdy nově není podstatná délka výkonu práce.

Agenturní zaměstnávání bylo také podrobeno podrobným úpravám, včetně zvýšení kauce pro zprostředkovatele zaměstnání a stanovení nových podmínek pro udělení povolení.

Novela se věnuje i oblasti ručení za mzdové nároky subdodavatele, přičemž odpovědnost dodavatele se rozšiřuje až do výše minimální mzdy. Tato úprava je v souladu se směrnicí o vysílání pracovníků a má za cíl posílit právní ochranu zaměstnanců v subdodavatelských řetězcích.

Závěrem lze konstatovat, že Novela přináší komplexní opatření s cílem zefektivnit a zlepšit fungování pracovního trhu a zvýšit ochranu přidělených zaměstnanců. Zdali tomu tak skutečně bude, ukáže až praxe.

Ráchel Kouklíková,
právní asistentka

Mgr. Jakub Málek,
managing partner

[PEYTON legal advokátní kancelář s.r.o.](#)

Futurama Business Park
Sokolovská 668/136d
186 00 Praha 8 - Karlín

Tel.: +420 227 629 700

E-mail: info@plegal.cz

[1] Nutno poznamenat, že plánovaná změna §307b a §307c zákoníku práce, kde mělo být zakotveno, že dočasné přidělení zaměstnance k výkonu práce u téhož uživatele nesmí přesáhnout tři roky za dobu pěti po sobě jdoucích let, čímž se mělo zabránit neregulovanému řetězení dočasných přidělení bez jistoty pro agenturní zaměstnance, byla nakonec zcela vypuštěna

[2] 60b odst. 1 zákona o zaměstnanosti

[3] § 60 odst. 8 zákona o zaměstnanosti

[4] § 60 odst. 13 a 14 zákona o zaměstnanosti

[5] § 63 zákona o zaměstnanosti

[6] § 59 zákona o zaměstnanosti

[7] § 87 a § 88 zákona o zaměstnanosti

[8] § 139 odst. 4 a 5 zákona o inspekci práce

[9] § 9a odst. 2 a § 22a odst. 2 zákona o inspekci práce

[10] doposud byla maximální výše pokuty 200 tisíc Kč

[11] § 37 odst. 1 a 2 zákona o zaměstnanosti

[12] Směrnice Evropského parlamentu A Rady 96/71/ES ze dne 16. prosince 1996 o vysílání pracovníků v rámci poskytování služeb

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)